

Dinamica marii scene a țării

Nu mă încumet să mă pronunț, dacă centrul de greutate al mișcării noastre teatrale s-a mutat sau nu, din Capitală, pe scenele din țară, deși unii sînt de părere că așa stau lucrurile în momentul de față. Pentru că, dacă m-aș pronunța, ar fi normal să întreb: 1 — de ce principalele distincții, „marile premii” ale festivalurilor de la Galați și de la Brașov au fost acordate Naționalului bucureștean (*Romulus cel Mare*) și Teatrului Mic (*Efectul razelor gamma asupra anemoneilor*); 2 — de ce la Galați, din totalul premiilor individuale, în număr de șase, cinci au fost decernate unor actori și unui regizor din București, cîte o jumătate a celui de-al șaselea fiind oferită *Domnului Puntila și slugii sale Matti*, din spectacolul orașului-gazdă? (La capitolul „mențiuni”, trei din patru le-au luat actori din Galați, Satu Mare și Baia Mare.)

La Brașov, din zece premii și o diplomă a revistei „Teatrul”, patru au fost luate de Teatrul Mic, pentru cel mai bun spectacol, pentru contribuția artistică și pedagogică deosebită a interpretei principale, pentru regie, pentru debut (personal, cred că trebuia să i se dea și un premiu pentru scenografie și să se înființeze unul, special, pentru interpretarea unui rol mut, cu atît mai mult cu cît pentru „cel mai bun rol episodic” există)... Au mai rămas, deci, șapte. Dintre acestea, unul a fost acordat Teatrului „Nottara”. Au rămas șase pentru teatrele din țară, dintre care patru au fost acordate integral, iar dintre celelalte două, au apucat, cîte o jumătate, doi scenografi și doi actori. (Și aici, cred că mai meritau premii cel puțin patru actori și un regizor.) Cum rămîne, atunci, cu „mutarea centrului de greutate”?

Adevărul e că niște premii nu oglindesc totdeauna situația reală, nu pot reprezenta, cum se spune, „foaia de temperatură” a momentului. Spectacole bune sînt și la București, și în multe teatre din țară. Deosebirea e că, dincolo de Capitală, *dinamica fenomenului* e alta. Și spiritul de inițiativă.

În primul rînd, în privința dramaturgiei originale contemporane. Nu e o simplă înțimplare că, la Festivalul de la Brașov, Tea-

trul din Tg. Mureș s-a prezentat cu două premiere absolute de certă valoare: *Noaptea cabotinilor* de Romulus Guga (secția română) și *Bocet vesel pentru un fir de praf rătăcitor* (secția maghiară). Pentru asta, le-aș fi dat un premiu de onoare. (În paranteză fie zis, onoare revistei „Teatrul”, că le-a acordat diploma.) Dar nu e vorba doar despre piesele jucate în timpul Festivalului. Nu puține dintre scrierile pentru teatru ale lui Dumitru Radu Popescu au văzut lumina rampei, pentru înția oară, în așa-zisa provincie, iar dintre acestea, unele nici n-au fost reprezentate în București. Cazul nu e izolat. La Cluj-Napoca a avut loc, nu de mult, premiera piesei *Avram Iancu* de Mircea Micu, la Botoșani, cea a comediei satirice *Scene din viața unui bădăran* de Dumitru Solomon. Asta, pentru a da doar cîteva exemple care să demonstreze interesul teatrelor respective pentru autorii contemporani și legătura care s-a creat între scriitori și creatorii de spectacole. Și nu e vorba despre orice fel de piese, ci despre o problematică de cea mai strictă actualitate, tratată la un nivel artistic superior.

Reprezentările realizate pe aceste texte sînt, în general, demne de interes, pentru efortul de transpunere scenică originală, de valorificare a întregii încălțări de idei. Și, chiar dacă reușita nu e totală, fiecare caută să aducă ceva inedit, ca gîndire teatrală. Se creează, astfel, între regizori (dintre care, mulți tineri și încă puțin cunoscuți în București), autori dramatici și interpreți, o *comuniune, un climat de colaborare*, total opus artificialei contradicții dintre text și spectacol, pe care se bate, încă, o monedă ruginită. Adefesea, aceeași piesă e montată de către diferiți regizori. Versiunile scenice nu seamănă între ele, ceea ce e normal, căci — după cum spunea D. R. Popescu, la Colocviul brașovean — *autorul spectacolului e regizorul*. Acest punct de vedere, împărtășit și de alți dramaturgi, își demonstrează pe deplin fertilitatea. Sporul de piese românești, atracția din ce în ce mai mare a unor autori pentru teatru sînt datorate, în mare măsură, directorilor, dar și regizorilor, care

vădește aceeași maturitate de gândire și în folosirea actorilor. Am reîntâlnit, la Brașov, actrițe și actori, cunoscuți încă din Institut. azi, în plină înflorire a mijloacelor lor artistice. Nici nu e de mirare. Au jucat și joacă mult, roluri de prim-plan din repertoriul contemporan, din cel clasic, național și universal. Și m-am gândit, cu o imensă părere de rău, la o seamă de colegi ai lor, veniți în București, unde, de ani de zile, vegetează. E și acesta un exemplu de *dinamică a fenomenului*, despre care vorbeam.

Și, acum, un cuvânt despre însemnătatea festivalurilor și a colocviilor ce se țin lunar. Ele contribuie enorm la stimularea acestei dinamici. Competiția, dezbaterile, controversele colegiale ce au loc, nu numai în timpul ședințelor, dar și în întâlnirile din orele libere, fac ca legăturile dintre toți cei ce slujesc unica, marea scenă a țării, să se strângă, ca infuzia ideilor novatoare să capete o eficiență din ce în ce mai mare. Participarea crescândă a oamenilor de teatru — dramaturgi, regizori, scenografi, critici — din București și din alte părți ale țării e cea mai grăitoare dovadă a necesității unei asemenea activități. În acest sens, centrul de gravitație al mișcării teatrale nu include, așa

cum s-ar cuveni, și scenele Capitalei. De-a lungul anilor, în multe orașe, s-au încheiat echipe care au contribuit hotărâtor la dezvoltarea teatrului românesc contemporan. Au avut loc și colocvii, de necontestată valoare teoretică și practică (să ne amintim doar de rolul jucat de Teatrul Tineretului din Piatra Neamț). Ceea ce e nou, acum, e caracterul *sistematic* al întâlnirilor, metodologia, finalitatea fiecărui festival, într-o perspectivă de ansamblu. De ani de zile, se discută despre înființarea, la București, a Teatrului Teatrelor. La un moment dat, dezideratul era pe cale să se împlinească. Sala Comedia din Calea Victoriei, încredințată Teatrului Giulești, urma să aibă și această destinație. Cutremurul din martie trecut, aducând avarii sălii proaspăt amenajate, a întârziat realizarea doritului proiect. Într-o bună zi — fie ca ea să nu întârzie prea mult — vom putea avea, în această sală, microstagioni ale teatrelor din țară, la ale căror spectacole asistăm acum ca invitați. Cu acest prilej, Bucureștiul va deveni, și el, un oraș al festivalurilor, al dezbaterilor creatoare, intrând în competiția reală; teatrele bucureștene vor fi stimulate, la ele acasă, de *dinamica marii scene a țării*. ■

■ GEORGE GENOIU

Ziua de azi a teatrului nostru

Săptămîna teatrală de la Brașov a înscris în bogata sa agendă de lucru și Simpozionul privind creșterea calității politice și artistice a repertoriului contemporan. Reamintindu-ne acest obiectiv, astfel formulat, încercăm să aflăm în ce măsură cele 11 reprezentații s-au impus ca o demonstrație în acest sens.

Piesa românească a fost preponderentă. Cele șapte titluri au reușit să ne sugereze câteva dintre direcțiile tematice ale dramaturgiei noastre contemporane. *Doă ore de pace* de D. R. Popescu și *Procesul lui Stephan Ludwig Roth* de Christian Maurer și Hans Schuschneig evocă pagini de istorie națională străbătute de ideile de libertate, independență și suveranitate. Piesa lui Leonida

Teodorescu, *Cine a fost Adam?*, prilejuiește un proces de conștiință, într-un spațiu al memoriei dedicat insurgenților. Cele trei piese evocă, din perspectivă contemporană, anul revoluționar 1848. Războiul de Independență și actul Insurecției de la 23 August 1944.

Cu alte cuvinte, repertoriul săptămîinii teatrale respective a căpătat, în primul rînd, rezonanță patriotică, sentiment profund și permanent ce se cere cultivat cu fervoare. Ideea de patriotism este abordată, într-o modalitate inedită, și în piesa lui Theodor Mănescu, *Excursia*, o dezbateră despre optiunea conștiință a individului. În disputa dintre tată și fiu, în cadrul căreia iubirea de țară domină existența și idealul tînărului, ies la iveală și trăsături morale în derivă. Mentalități retrograde, retardare, care au pus stăpînire pe viața unor oameni, sînt incriminate și în piesele *Interviu* de Ecaterina Oproiu, *Bocet vesel pentru un fir de praț rătăcitor* de Sütő András sau *Noaptea cabotinilor* de Romulus Guga.

Procesul conștiințelor, dezvăluirea erorilor, descoperirea adevărului, incriminarea viciorilor și a altor tare morale care sufocă viața, sînt cîteva dintre ideile-atitudine afirmate în piesele menționate. Judecînd cele șapte titluri înscrise pe afișul Festivalului de la Brașov prin prisma criteriilor formulate, putem spune că dramaturgia contemporană românească și-a confirmat, și la această confruntare teatrală, preocuparea pentru o pro-